

Krištof Kintera

Krištof Kintera je jedním z nejúspěšnějších současných českých umělců. Jeho tvorba se pohybuje na široké škále mezi drobnými soškami, přes sochy ve veřejném prostoru až po instalace zabírající celé místnosti. Jeho díla se mezi sebou někdy dost liší, díky typicky hravému rukopisu ho ale bezpečně poznáte. S Krištofem Kinterou jsme se sešli týden před vernisáží jeho velké sólové výstavy *Nervous Trees* v Rudolfinu, uprostřed hory polystyrenu a nespočtu štaflí. Náš rozhovor díky tomu probíhal za nezvyklé kombinace zvuků vrtaček, motorových pil a kdesi v povzdálí zkoušejícího symfonického orchestru.

Kam byste se sám jako umělec zařadil? Vnímáte se jako sochař, multimediální umělec, nebo se vůbec nikam řadit nechcete?

Právě. Pro mě není důležité, do jaké škatulky zapadám. Vůbec se tím nezabývám a jenom činím to, co považuju za důležité. Většinou z toho vychází, že nějakým způsobem pracuju s hmotou. Slovo umělec navíc dost nemám rád. Zní pejorativně a lingvisticky svádí k myšlence, že to je člověk, který něco umí. Možná je to v kontrastu s tím, co dělám, ale nemyslím si, že by člověk nutně musel něco umět, aby byl umělcem.

Je v tom případě vůbec potřebné umělecké vzdělání?

Myslím si, že nutné není. Vzdělávací instituce jsou dobré k tomu, že se na nich spřátelíte s ostatními umělci a uvedou vás do kontextu uměleckého světa. Samozřejmě se tam dá i něco naučit, ale to všechno jde i mimo školy, praxí.

Pamatujete si zpětně ten moment, kdy jste se rozhodl, že budete pracovat s uměním?

Ano. Samozřejmě to nevím přesně, ale bylo to v čase dospívání, kdy jsem přestal skoro ze dne na den vrcholově sportovat, protože mi to najednou přišlo ploché. Dělal jsem atletiku za Slavii Praha, běhal jsem dlouhé tratě. Najednou mě to přestalo uspokojovat, tak jsem začal fotit. Pak mi nestačila ani fotka, protože ta je svým způsobem odkázaná na dokumentování okolního světa. A mně přišlo strašně dobrodružné právě ten svět doplňovat o svoje věci. Od té doby jsem tomu naprosto podlehl a tvrdě si za tím šel.

Že by pozůstatky sportovního přístupu?

Asi mi z toho něco zůstalo. Být umělcem je často velmi lopotné i fyzicky náročné, člověk musí překonávat spoustu momentů neúspěchů, musí být takový zaťatý. Občas mám pocit, že trpím zátopkovským syndromem - když už nemohl, stejně běžel dál a rval to dopředu v takové křeči. Tak se občas cítívám taky.

Měl jste někdy okamžik, kdy jste si říkal, že se na to prostě vykašlete a půjdete dělat něco jiného?

Ne. Nikdy. To se nesmí stát.

Umění rozhodně není snadné zaměstnání.

Předpokládám, že dnes se jím už užíváte, ale na začátku kariéry jste musel mít nějakou civilní práci, že?

Jasně, to k tomu přináleží. Je dobře, že studium umělecké školy automaticky nezajistí, že se člověk může živit volnou tvorbou. Vydrží jenom ti, co to myslí vážně. Spousta lidí odpadne pod tlakem ekonomických potřeb a začnou dělat práce, které jim samozřejmě berou čas na umění. To je přesně ten moment, který musí člověk překonat. Já jsem se teprve asi před sedmi, osmi lety rozhodl, že nebudu dělat žádné jiné práce, budu si jenom hrát a uvidím, jak to dopadne. Ten moment si pamatuju a vím, že jsem to považoval za dost riskantní. Máte doma malé děti, žijete rodinu,... Do té doby jsem dělal takový umělecký desetiboj. Živil jsem se především počítačovou grafikou, ale bylo to strašně frustrující. Bylo mi už protivné chodit na schůzky a poslouchat, že by to chtělo tady menší font a tamhle zelenou. Na to má totiž názor každý.

V českém prostředí není zatím úplně obvyklé, že by se umělci prosazovali v zahraničí. Čím to podle vás je a čím je v tomto smyslu české umění specifické?

Nežiju v naivní představě, že by směrem na západ byly věci snazší, tak to není. Víím, že směrem na východ a na jih je geopolitické podloží pro umělce ještě daleko těžší. Hrozně si vážím doby, do které se mi podařilo prožít - doby, která mě nechává si dělat, co chci. Před třiceti lety to tak nebylo a nemusí to být samozřejmost ani v budoucnu.

a Západě je ekonomické podloží příznivější, a i moje zkušenosti s institucemi byly až na výjimky lepší, než na co jsem zvyklý odsud. Tady člověk bojuje s větrnými mlýny a naráží často na to, že se vymýšlí, jak věci neudělat, aby byl klid a nebyly problémy. Na Západě jsem mockrát zažil, že se naopak vymýšlelo, jak věci udělat a ony pak najednou vznikly. To je strašně důležitý spouštěcí moment. Aby to ale nevyznělo pesimisticky, tak si myslím, že se to tu pozvolna zlepšuje. To zatuchlé ovzduší našich institucí se začíná provětrávat. Není to ale jen o financích, ale i o mentálním nastavení. Lidé musí chtít překonávat překážky.

Máte nějakého oblíbeného zahraničního umělce?

Je jich víc, ale hodně rád mám třeba nedávno zesnulého Chrise Burdena. Byl to člověk, který rozpínal myšlení o tom, kam až umění může jít, jak v performancích, tak v sochařství, i ve velkoleposti jejich pojetí.

A co naopak - existuje nějaký umělec, který vás štve a přitom ho veřejnost miluje?

Jsou takoví, ano. Je to třeba Hermann Nitsch, takový rakouský perverzák, u kterého si skoro myslím, že se schovává nějaká úchylka za umění a ještě se nepřiměřeně glorifikuje. V Čechách samozřejmě nemůžu vystát populistické pozérství Davida Černého.

Stojíme tu uprostřed vaší rozestavěné výstavy a při pohledu na rozměry děl se nedá nezeptat: jak velký máte ateliér?

Třetím rokem máme krásných 360 metrů v Chiraně Modřany. Nicméně je zajímavé, jak rychle se dokáže zaplnit i takhle zdánlivě veliký prostor. Když se tam sejdou sochy z různých výstav, není tam k hnutí. V tvorbě se trochu záměrně nebojím velkých objemů, ale manipulace a skladování je potom zkrátka strašné. Pořád něco šoupu, pořád něco tahám. Ale je to moje volba.

Vaše díla jsou opravdu hodně rozmanitá, myslíte si, že máte nějaký leitmotiv, který se vaší tvorbou prolíná?

Snažím se žádný leitmotiv nemít. Přijde mi strašně důležité umět opouštět vlastní rutiny, i když to není snadné. Když to přirovnám k hudbě, kapela taky těžko mění svůj zvuk nebo svoje styly. Příkladný je třeba David Bowie, který v tom byl na sebe hodně přísný, ale i tak ho vždycky poznáte. Podobně přísní by na sebe podle mě měli být umělci. I já bych mohl dál dělat mluvící zvířata - havran fungoval, tak by mohla následovat i liška a lasička a asi by to mělo úspěch. Já bych z toho ale už neměl radost. Každá socha má nějaký svůj důvod, svůj příběh, ale i svůj konec. Snažím se pohybovat od sochy k soše, od projektu k projektu.

Máte mezi svými vlastními díly nějaké oblíbené?

Mám strašně rád kresby, které si se mnou lidi asi často nespojují, ale pro mě jsou svým způsobem terapeutické. Když pracuju na větších věcech, jsem odsouzen do role technika a realizátora a najednou se vytrácí to “teď a tady”. Kdybych to měl zase přirovnat k hudbě, tak když praštíte do bubnu, taky hned slyšíte ránu. Kresby jsou pro mě podobné. Jsou daleko rychleji na světě, a proto je dělám rád.

V poslední době se v Česku hodně diskutuje problematika památníku a pomníku. *Bike to heaven* je pomník, ale asi se shodneme na tom, že moc neodpovídá všeobecné představě o tom, jak pomníky vypadají. Co si o tom myslíte vy a jak by se podle vás mělo přistupovat k tvorbě

pomníků? Co má takový pomník vyjadřovat, jaká je vlastně jeho funkce?

Měl by splňovat funkci memoriálu, neboli upomínky věnované nějaké podstatné věci. Ne jenom generálům a politikům, jak tomu bývalo dřív, ale právě třeba i zesnulým cyklistům nebo sebevrahům. K obou svým realizacím jsem měl nějaký důvod. Tu nuselskou jsem si našel sám, protože to místo znám od malička a moment, kdy na most připevnili zábrany, pro mě byl důvod něco udělat. K pomníku Janu Bouchalovi a ostatním, kdo zahynuli v ulicích na kole, jsem měl vnitřní důvody. Mám kolo principiálně tuze rád a myslím si, že to je záchrana života ve městě. Ptáte-li se, jak má pomník vypadat, to nevím. Rozhodně jsem se ale v obou případech snažil o to, aby nedominoval, aby nezabíral příliš prostoru a aby byl něčím netradiční a zároveň pochopitelný.

Nuselský pomník sebevrahům jste sám inicioval, takže jste si na sebe kromě tvůrčího procesu vzal ještě administrativní břemeno. Narazil jste při tom nějak?

Jedna věc je koncipovat, druhá věc je realizovat a legalizovat. To je opravdu úpěnlivý boj - nedovedete si představit, kolik razítek se kvůli ohnuté lampě musí posbírat. Horší než třicet razítek od různých subjektů ale je, že stejně při komunikaci s úřady narážíte na názor, že tohle přece není pomník, ale ohnutá lampa. Narážíte nejenom na legislativní hranice, ale hlavně na ty mentální. Obě moje realizace existují a jsem za to strašně

rád. Ještě chci u Nuseláku rozsvítit to světlo permanentně, věčné světlo byl ostatně původní záměr. Nepodařilo se to, protože na to v té době nebyly finance a já jsem byl tehdy rád, že se pomník vůbec realizoval. Mám ale takový závazek, ještě to dotáhnout.

O veřejném prostoru se můžeme bavit i v širším kontextu. Co pro vás veřejný prostor znamená a jaká je podle vás role umění v něm?

Myslím, že to je strašně módní téma. Že čelíme úplně novému období, které možná bude mít takový efekt, že město bude zavalené spoustou volovin a že je důležité se na to připravit. Můžeme ale o soše ve veřejném prostoru uvažovat jinak, než doposud. Když ji budeme považovat za dočasnou instalaci, tak se nám všem hrozně uleví. V tomhle nás s Denisou Václavovou baví ProLuka, protože ta za svou existenci vzbuzovala spoustu nečekaných i očekávaných reakcí, ale vždycky s vědomím, že instalace zůstane jen dva, tři měsíce a pak přijde další. A to mi přijde fajn.